

Test og evaluering – et redskap for skole/hjem-samarbeid og læring?

Ressursbruk og resultater i skolen – kan vi bruke det vi vet i dialogen mellom skolen, elever og foreldre?

Konferanse 22.-23. og 24. september 2006 Helsingør

KS Effektiviseringsnettverkene, Norge,
Fagsjef Trude Andresen

Historikk Effektiviseringsnettverkene

- 2000: AAD og KS benchmarkingsprosjekt
- KS: prosjektledelsen og gjennomføringsansvar, AAD finansierte gjennom regjeringens "Fornyelse i offentlig sektor".
- Pilotprosjekt startet i 2001, nasjonalt fra 2002.
- 143 kommuner var med fra start. 313 har vært med til sammen i årene 2002-2005.
- Effektiviseringsnettverkene ble en del av KS' drift fra 1.1.05, finansiert delvis av KS og delvis av de deltakende kommunene

Mål EffektiviseringsNettverkene

Å forbedre kommunenes tjenester - mer effektive tjenester gjennom:

- å bruke benchlearning som arbeidsmetode
- få presentert sammenlignbare tjenestedata på valgte områder
- sammenligne effektivitet og kvalitet med andre
- gjensidig erfaringsutveksling og læring - fokus på forbedringer
- identifisere beste praksis - samarbeide om utviklingstiltak
- sammenligne seg med seg selv over tid – kontinuerlig forbedring
- integrere målinger og mål i styringssystemet

Ressursinnsats

Kostnader pr. tjeneste
som produseres

Målt kvalitet

Saksbehandlingstider,
brugerresultater

Pris

Hva brukeren
betaler

Effektiviseringsnettverk

Hva er våre resultater ?

Hva kan vi lære av de andre ?

Hvilke mål bør vi sette oss ?

Dekningsgrader

Tilgjengelighet til tjenester

Opplevd kvalitet

Brukernes vurderinger av tjenesten

Nå mål, iverksette
tiltak
Bli bedre

Mål og forbedringer i
tjenester

Retter vi ressursene mot de prioriterte målgruppene ?

Hvor stor andel av målgruppen klarer vi å betjene ?

Effektiviseringsnettverk

Har tjenesten riktig/ønskelig kvalitet ?

Produserer vi tjenesten på en produktiv og effektiv måte ?

Prioritering:

- bevisste politiske valg ?
- blitt slik ?
- foreta korrigeringer ?

Retter vi ressursene mot de prioriterte målgruppene ?

Hvor stor andel av målgruppen klarer vi å betjene ?

Effektiviseringsnettverk

Har tjenesten riktig/ønskelig kvalitet ?

Produserer vi tjenesten på en produktiv og effektiv måte ?

Produktivitet:

- Vet kommunen hvilke ressurser som brukes i tjenestene?
- Er personellressursene og kapasiteten utnyttet optimalt?

Retter vi ressursene mot de prioriterte målgruppene ?

Hvor stor andel av målgruppen klarer vi å betjene ?

Effektiviseringsnettverk

Har tjenesten riktig/ønskelig kvalitet ?

Produserer vi tjenesten på en produktiv og effektiv måte ?

Dekningsgrader:

- tydelig på hvilke brukere som skal få en bestemt tjeneste ?
- i stand til å fange opp de brukerne som man ønsker å nå?
- terskelen for lav eller for høy ?

Retter vi ressursene mot de prioriterte målgruppene ?

Hvor stor andel av målgruppen klarer vi å betjene ?

Effektiviseringsnettverk

Har tjenesten riktig/ønskelig kvalitet ?

Produserer vi tjenesten på en produktiv og effektiv måte ?

Behovsdekning:

- Vet kommunen hva brukerne er mest opptatt av ?
- legges dette til grunn for utforming av tjenestene?

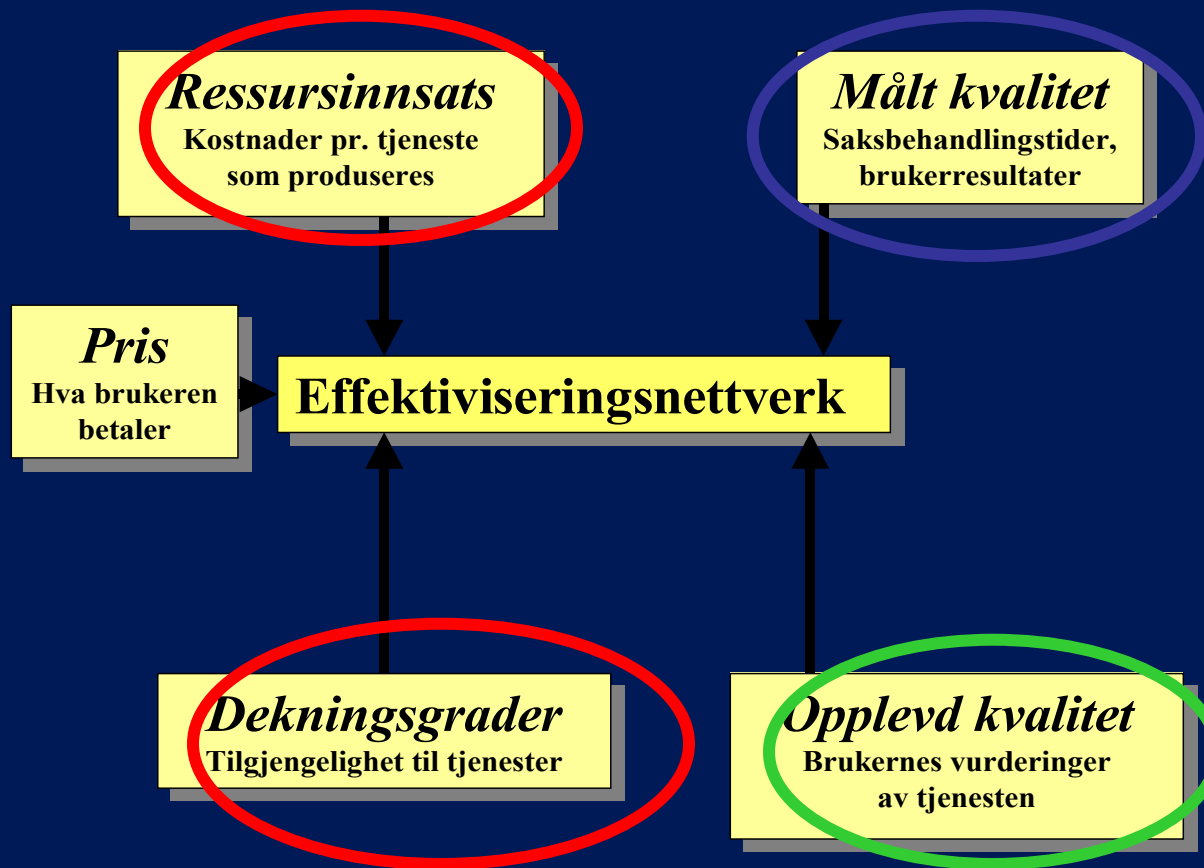

Ny evaluering: Nettverksmetoden virker. Kommunene bruker nettverkserfaring aktivt i eget forbedringsarbeid

- setter forbedringsarbeid på dagsorden – på grunnlag av dokumentasjon og erfaringsutveksling
- bruker dokumentasjon fra nettverksarbeidet direkte som beslutningsgrunnlag for politiske og administrative beslutningsprosesser
- iverksetter konkrete forbedringstiltak – på grunnlag av erfaringsutveksling og inspirasjon fra andre kommuner

Solid fundament for dokumentasjon og analyse

- KOSTRA
- www.bedrekommune.no
- www.skoleporten.no

Nøkkeltall regnskap/tjenester (Kostra) 15-25 indikatorer

8-10 indikatorer pr. tjeneste. Data fra kommunene

Standardiserte brukerundersøkelser, 20-25 spørsmål

Kommune-Stat-Rapportering

- gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet.
- data rapporteres bare en gang, selv om de skal brukes til ulike formål.
- All rapportering fra kommunene skjer ved elektronisk datautveksling.
- SSB publiserer ureviderte tall for kommunene 15. mars, og endelige tall 15. juni.

www.bedrekommune.no

- For kommuner som ønsker å kartlegge kvalitet og gjennomføre nettbaserte brukerundersøkelser.
- Brukerne kan svare direkte på nettet, og kommunene kan sammenligne resultater med andre kommuner og mellom egne tjenester.
- Gir alle mulighet for å se på resultater fra kommuner som har gjennomført kartlegginger i bedrekommune.no. Dette gjelder både data for ressursinnsats, objektiv kvalitet og hva brukerne mener om tjenestene.

www.skoleporten.no

- Et nasjonalt system for kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i skolen
- Målgruppe: skoleeiere, skoleledere, lærere samt regionale og nasjonale utdanningsmyndigheter, foresatte, elever, lærlinger og allmennheten
- Måler ressurser, læringsmiljø, læringsutbytte og gjennomføring

Indikatorer for objektiv kvalitet skole

- Lesing 4 klasse
- Matte 4. klasse
- Lesing 10. klasse
- Matte 10. klasse
- Engelsk 10. klasse
- Gjennomsnittskarakter
- Gjennomsnittskarakter eksamen i norsk
- Gjennomsnittskarakter eksamen i engelsk
- Gjennomsnittskarakter eksamen i matematikk
- Tilstedeværelse elever i %
- Antall individuelle elevsamtaler per elev 5.-7. klasse
- Antall individuelle elevsamtaler per elev 8.-10. klasse
- Andel lærere med godkjent utdanning i %

Hvem eier skoleresultatene?

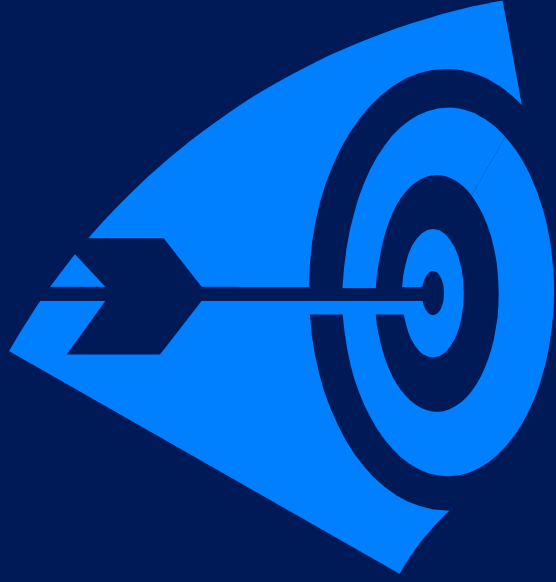
På www.skoleporten.no ligger alle skoledata.

For at dette skal være et utviklingsverktøy for skoler og skoleeiere må data være **tilgjengelig** og **oppdatert** og det må være **åpenhet** rundt resultatene.

Slik fungerer ikke Skoleporten i dag!

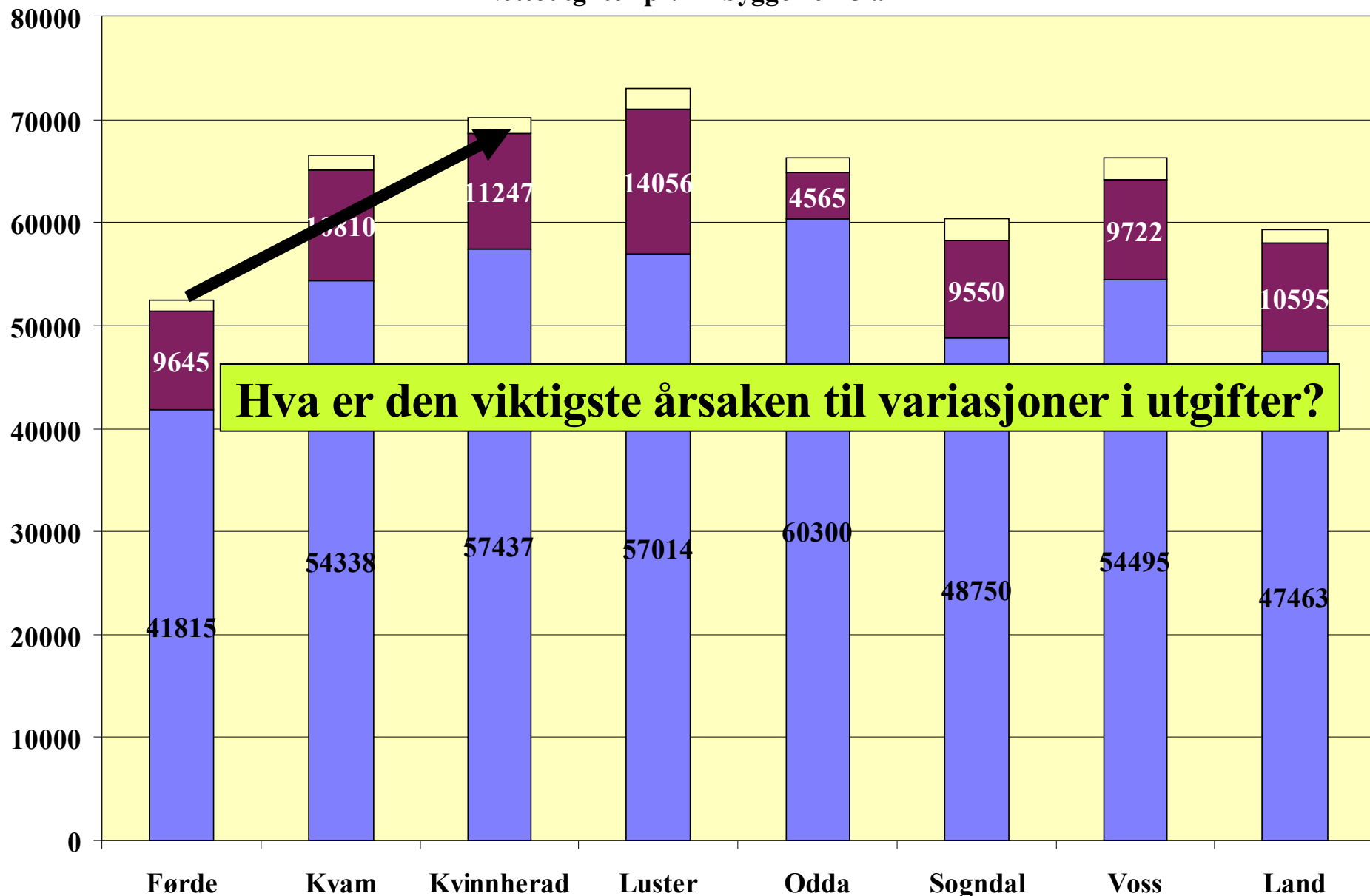
KS ønsker partnerskap med staten – også på dette området

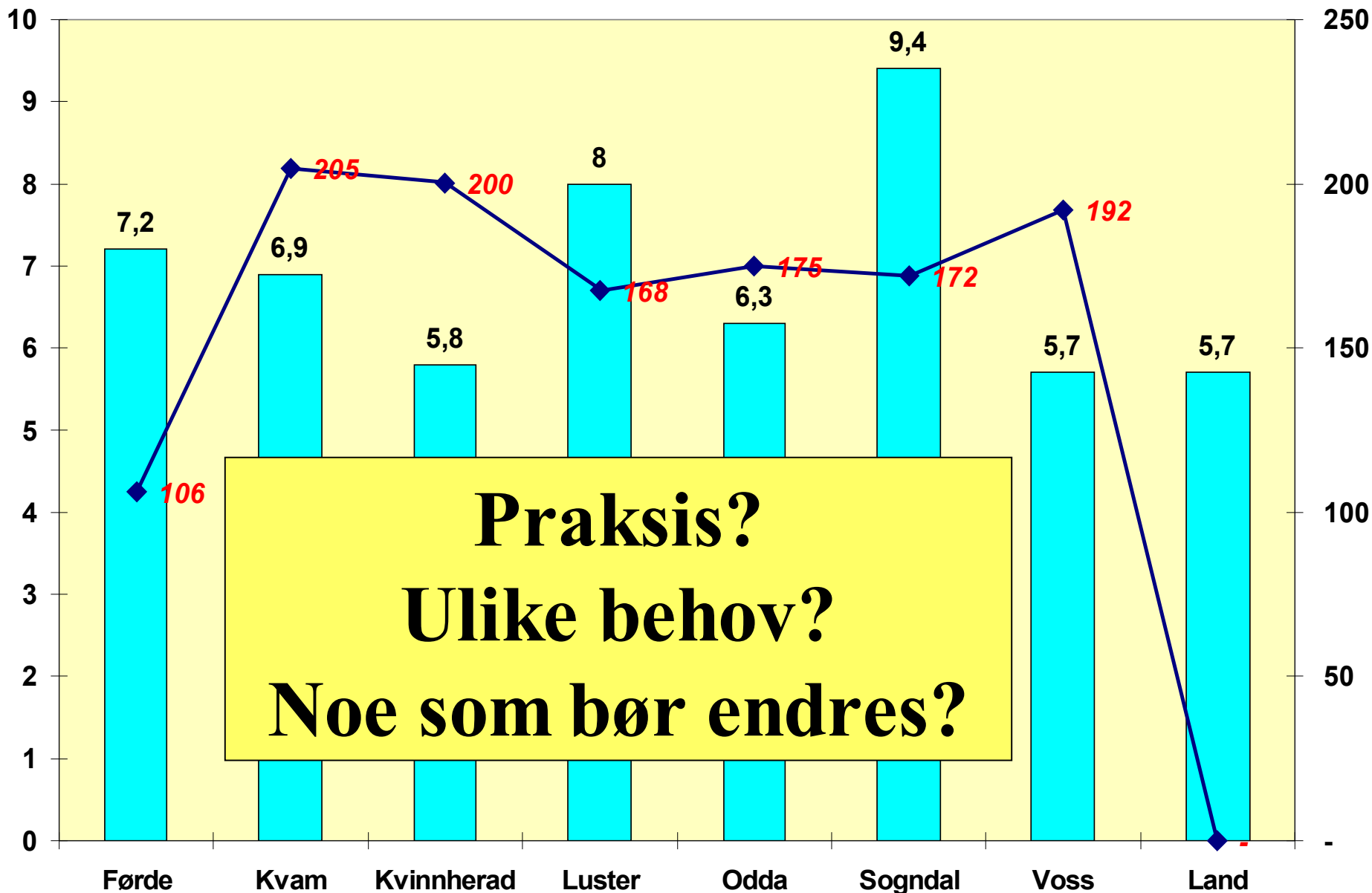
Hvorfor måle?

Nettoutgifter pr. innbygger 6-15 år

Hva er den viktigste årsaken til variasjoner i utgifter?

- Netto driftsutgifter til undervisning (202)
- Netto driftsutgifter til lokaler (222)
- Netto driftsutgifter til skysst

■ Andel elever som får spesialundervisning i forhold til alle elever i vanlig grunnskole, prosent
◆ Årstimer pr elev med spesialundervisning

”vi har levd for lenge på synsing”

sitat fra en skoleutvikler i en norsk kommune

Tidligere undervisningsminister Kristin Clemet var den første som satte dette høyt på dagsorden i Norge: vi vet ikke.

PISA og andre europeiske undersøkelser satte oss på plass: resultatene viste at vi ikke var verdensmestere, som ”noen” kanskje trodde...

- 48 timer
- syv dager
- VG
- VG Nett
- 48 timer
- ret
- ort
- ball
- mpelys
- lista
- sikkextra
- hextra
- guide
- a og nett
- l spill!
- espesialer
- eoer
- se
- se
- og drikke
- og motor
- g
- onomi
- n en date
- t på nett
- kutér
- bil
- album
- restaurantguiden
- eresultater
- rtten M.
- ert
- shop
- b i VG
- om VG
- onseinfo

Diskuter Politikk - Norsk
 Jeg tjente kr. 3500.- skattefritt av OnTop (1 innlegg)
 Norske elever skal nå leke seg til bedre karaktere av OnTop (1 innlegg)
 giverkonferanse til Sudan av cbusk (4 innlegg)
 Norsk rettssikkerhet anno 2004: av NoStrings (77 innlegg)
 Sp vil flytte Stortinget til Finnmark – bare 1 uke av svartef (11 innlegg)

- Tips en venn - Mest pop
- Få nyhetene først i nyhetsbrev
- Utskriftsvennlig versjon

↓ annonse

Vi søker faddere!

Klikk for registreringsskjema

-Nesten 20 prosent kan ikke lese og skrive skikkelig

(VG Nett) Utdanningsminister Kristin Clemet fikk nesten 1000 spørsmål da hun svarte VG Nett-leserne Tett på nett mandag.

Av **OLA STENBERG**

-Nesten 20 prosent av elevene i Norge går ut av grunnskolen uten å kunne lese og skrive skikkelig. Jeg synes det er litt sent å oppdage det da, for da er det kanskje for sent, svarte Clemet en av leserne som lurte på hvorfor elevene ble plaget med nasjonale prøver.

En OECD-undersøkelse viser at kunnskapsnivået hos norske 15-åringer er langt dårligere enn jevnaldrende fra 41 OECD-land. Det har skapt enormt engasjement hos VG Nett-leserne.

Her kan du lese svarene fra Kristin Clemets Tett på nett-intervju.

-Strengere disiplin

Flere av VG Nett-leserne spurte utdanningsministeren hvorfor Norge ikke lærer av Finland, som kommer mye bedre ut av undersøkelsen.

-Finland gjør det bra, og vi har helt sikkert mye å lære. Det er nok mange grunner til at Finland gjør det bra, og det er ikke så lett å gi ett enkelt svar. Selv tror jeg at en av de viktigste årsakene er en meget god lærerutdanning, god søkning til lærerutdanningen, høy prestisje for

Kristin Clemet svarte VG Nett-leserne Tett på nett mandag. Foto: Ola E. Stenberg

↓ annonse

[Velkommen til Norges Væremesse](#)
 Norges viktigste møteplass
[Søk bolig på Tinde](#)
 Søk blant 30 000 eiendommer
[Singel? På jakt etter nettvener?](#)
 Treffsted for deg mellom 25 og 70
[Lån til alle formål!](#)
 Finansa AS
[Alt om @vafestivalen!](#)

↓ annonse

Bli barnefadder i dag!

Siste i Nyheter

- Innenriks**
 Sp vil flytte Stortinget til Finnmark – men bare for én uke
- Lloyd Webber frykter ikke musikalens død**
 32-åring pågrepet etter knivstikking
- Fars begravelse ikke gyldig fraværsgrunn**
- Nesten 20 prosent kan ikke lese og skrive skikkelig**
- Stanser utplassering av nye automater**
- Du er en klovn, Thorkildsen**

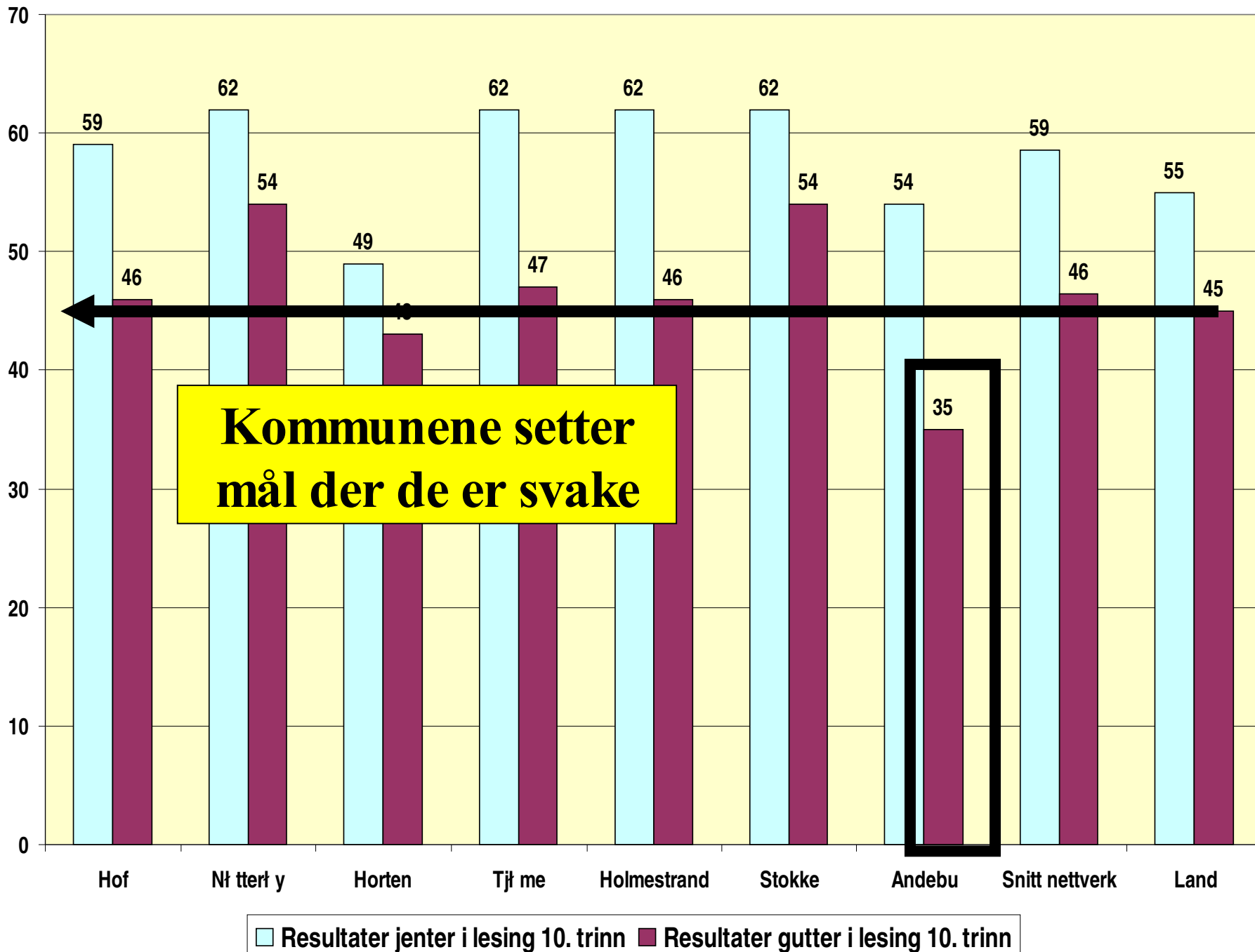
↓ annonse

Reis så langt du vil i Norge med NSB Regiontog for

NSB

- Utenriks**
 - Norsk giverkonferanse for Sudan i mars
- Opposisjonen ønsker 2000 valgobservatører**
- ETA-bombekampanje knuser fredshåp**
- Tigern kåret til verdens favorittdyr**
- Kraftig jordskjelv rammet nordlige Japan**
- Abbas favoritt til å ta over etter Arafat**
- Mistanke om mer enn 100 æresdrap**

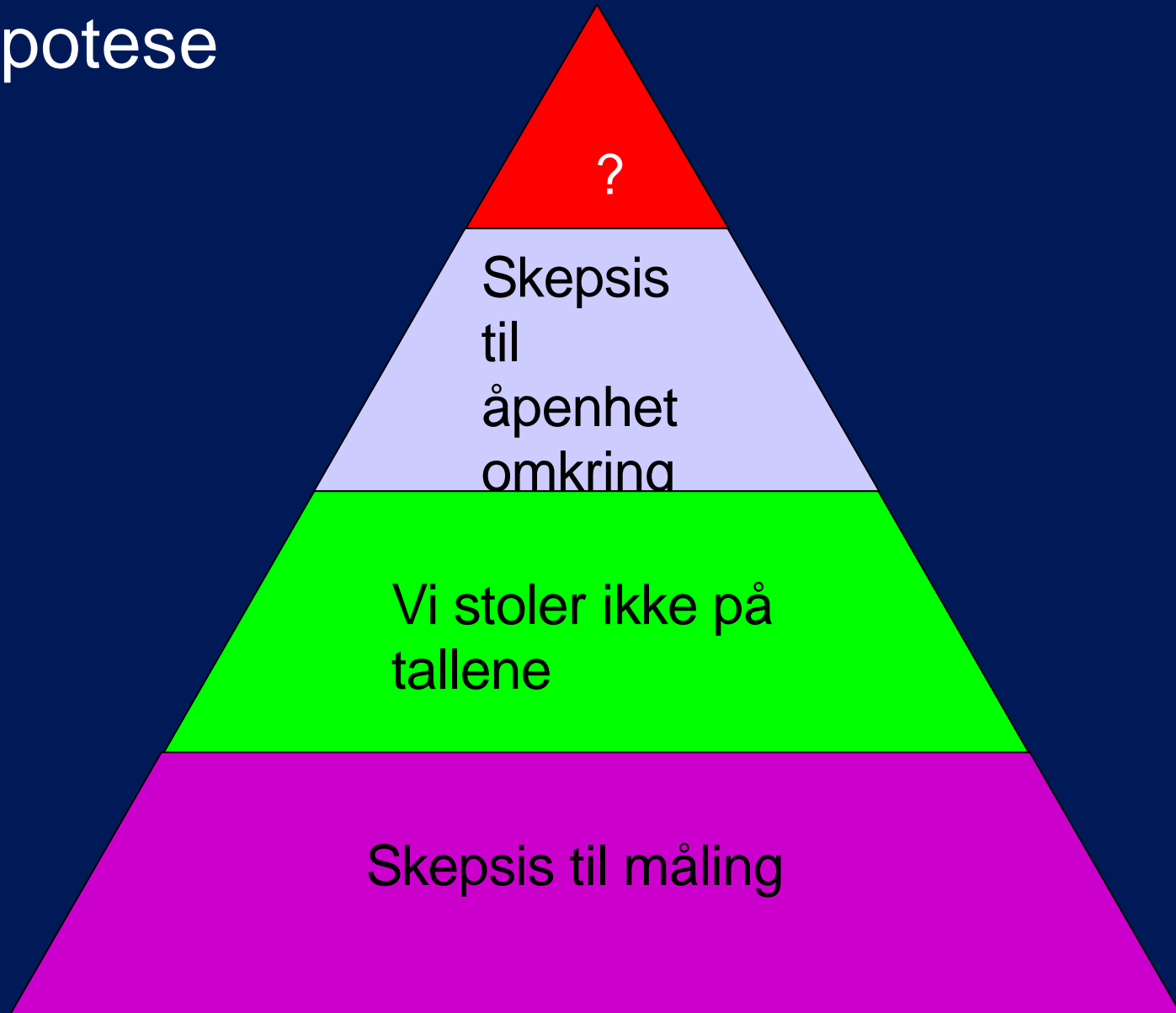
Lesing 10. klasse

Måling må settes i system

- Hvis måling skal oppleves nyttig, må det settes inn i en sammenheng – det må brukes til *utvikling*
- Å måle er ikke et mål i seg selv, det er et virkemiddel for bedre å vite hvor man skal
- Derfor må måling, tall, resultater settes i system, sammen med resultatoppfølging

Modenhetspyramiden - en hypotese

Toppen av
pyramiden...

Systematisk måling
God kvalitet på tallene
Åpenhet om resultater
Bruk av resultater til utvikling

Dialog mellom skole og hjem – hva gjøres nå, og hvor bør vi gå?

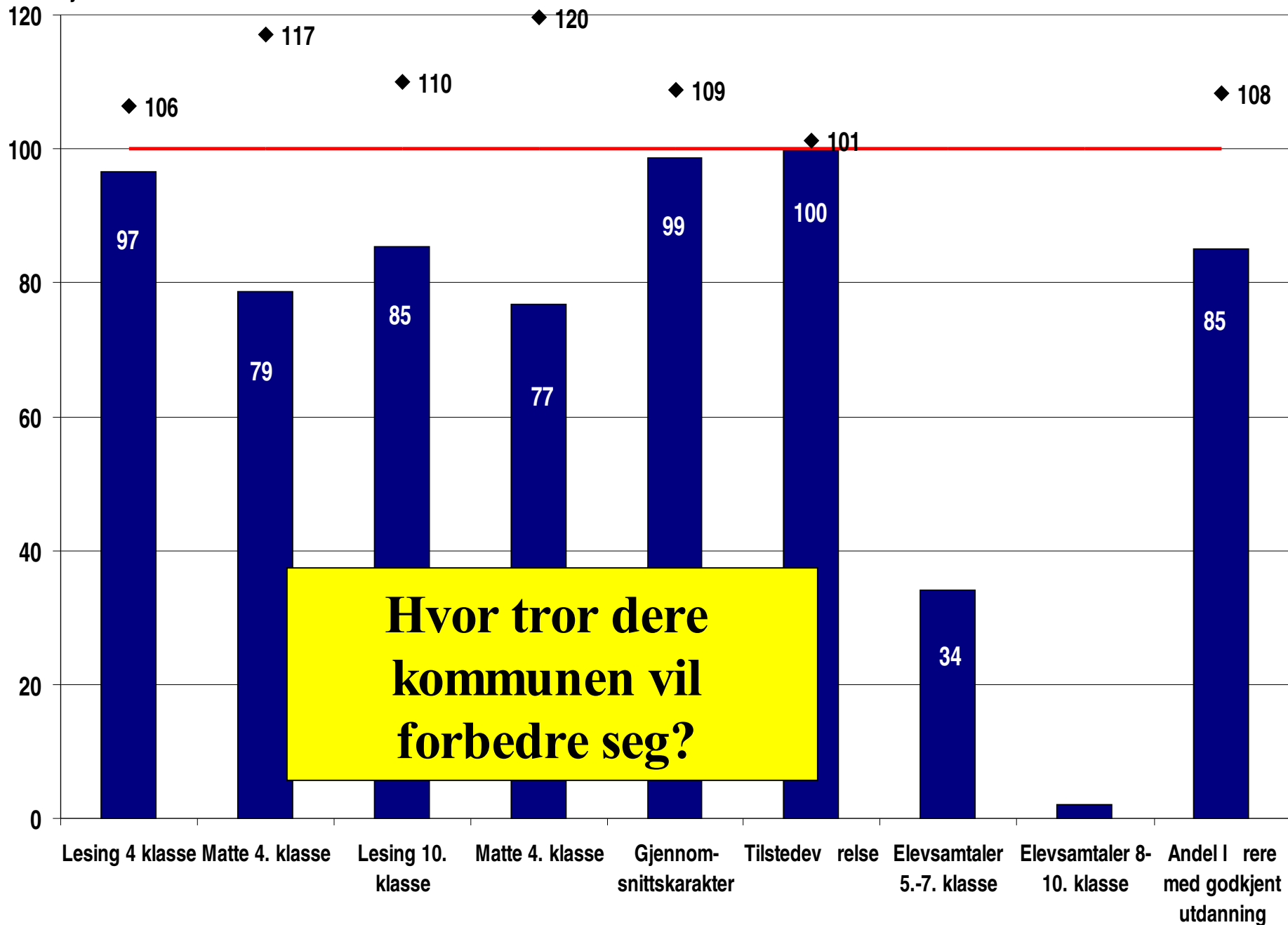
Hovedbildet nå: Informasjon:

- om resultater
- om tiltak som iverksettes.

Ønsket framtid: Bruke resultatene inn i :

- Elevsamtalene
- Klassesamtaler
- Åpne møter/allmøter mellom politikere, skole, foreldre , elever.
- ”Lukkede” møter med representanter for foreldre og elever.

Status tjeneste. Snitt nettverk = 100.

Hvor tror dere kommunen vil forbedre seg?

■ Andebu   — Snitt nettverk   ◆ Håvete

Hva kjennetegner de kommunene som får det til?

- De har et **system for måling** og oppfølging av resultater
- De har et system for **hvem** de involverer og **når**
- De har **mot** til å invitere mange parter inn i dialog fordi de har satt dialogen i system
- De har et system for **hvordan man snakker sammen** i et dialogmøte: alle får ordet... osv som tar hensyn til at det er "ulike maktforhold" rundt bordet
- De har et system for å **gjennomføre tiltak** etter at dialogen er over

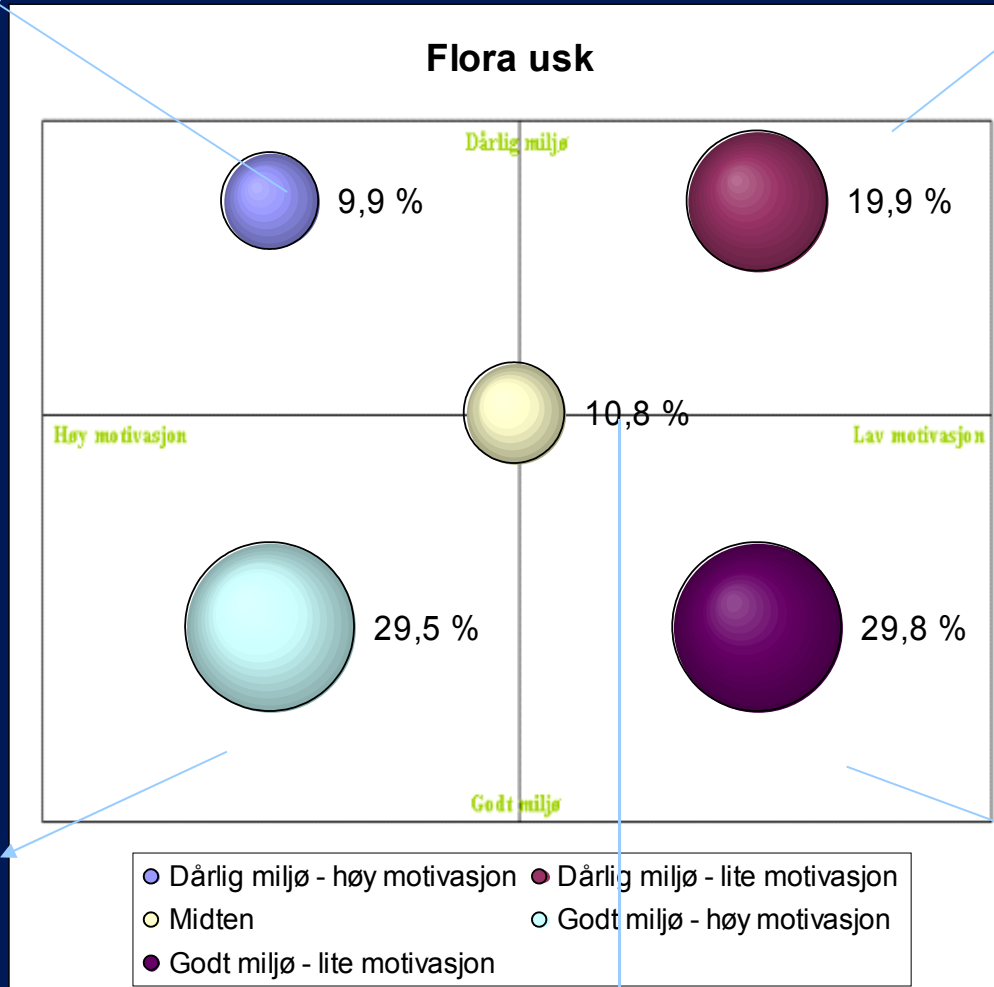
Skolens resultater

Hvor mange av skolens elever som oppgir at det er dårlig miljø ved skolen, samtidig som de selv oppgir høy motivasjon. Elever med høy grad av konkurranse og instrumentell motivasjon.

Hvor mange av skolens elever som oppgir skolens miljø som godt og at de selv er høyt motiverte. Motiverende lærere, høy egeninteresse, god sosial trivsel og god tilhørighet. Lite mobbing

Hvor mange av skolens elever som oppgir at de er lavt motiverte og at skolen er preget av et dårlig miljø. Elever opplever mobbing, fravær av tilhørighet, lav sosial trivsel, lite egeninteresse og lærere som ikke er motiverende.

Hvor mange av skolens elever som oppgir at de er lite motivert, men i et godt miljø. De viser lav innsats og utholdenhet, opplever ikke konkurranse eller instrumentell motivasjon.

Her ser vi de av skolens elever som plasseres ved origo, og som derfor kan sies ikke ha noen spesielle kjennetegn med hensyn til vurdering av miljø og motivasjon.

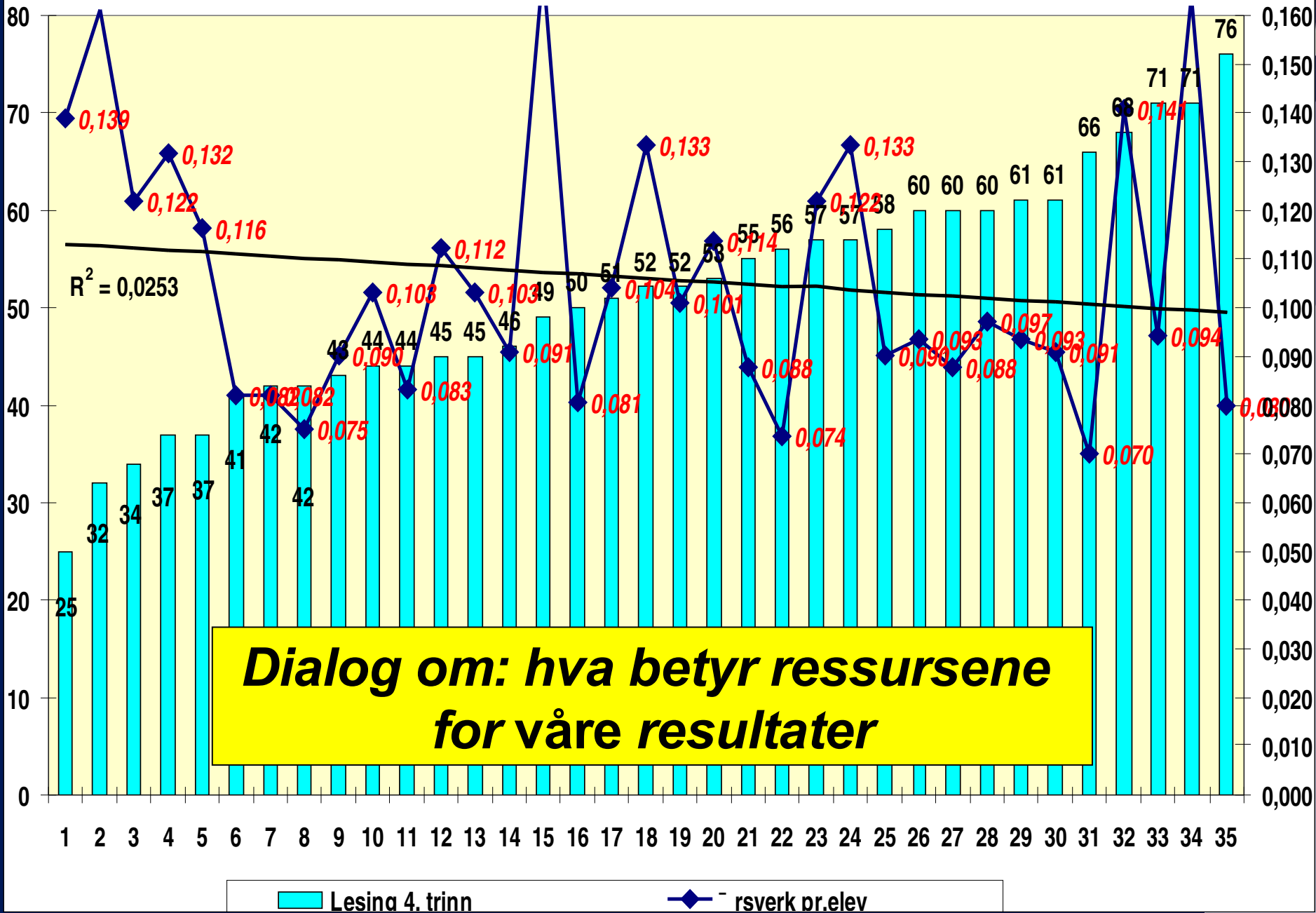
Et tenkt case: beste praksis?

- Brukerundersøkelser (elever og foreldre), samt nasjonale prøver gjennomføres jevnlig.
- Rektor og ledergruppe går gjennom resultatene, gjerne med prosessstøtte fra kommunens skoleutviklere: de **undrer og analyserer** sammen. Involvering av lærerne.
- Ser på hva de har gjort bra – og **hvorfor de har lykket** med det
- Ser på hva de har gjort **mindre bra**: finner forbedringsområder
- Rektor og lærere presenterer resultatene for foreldre og elever. På skolenivå, ikke per klasse. Prosess med **medvirkning** og tilbakemelding.
- Lager **plan for tiltak**, gjerne sammen med brukerne, med målbare mål (f.eks høyere score på enkelte indikatorer på brukerundersøkelsen)
- Skoleeier bruker dette i resultatoppfølging.

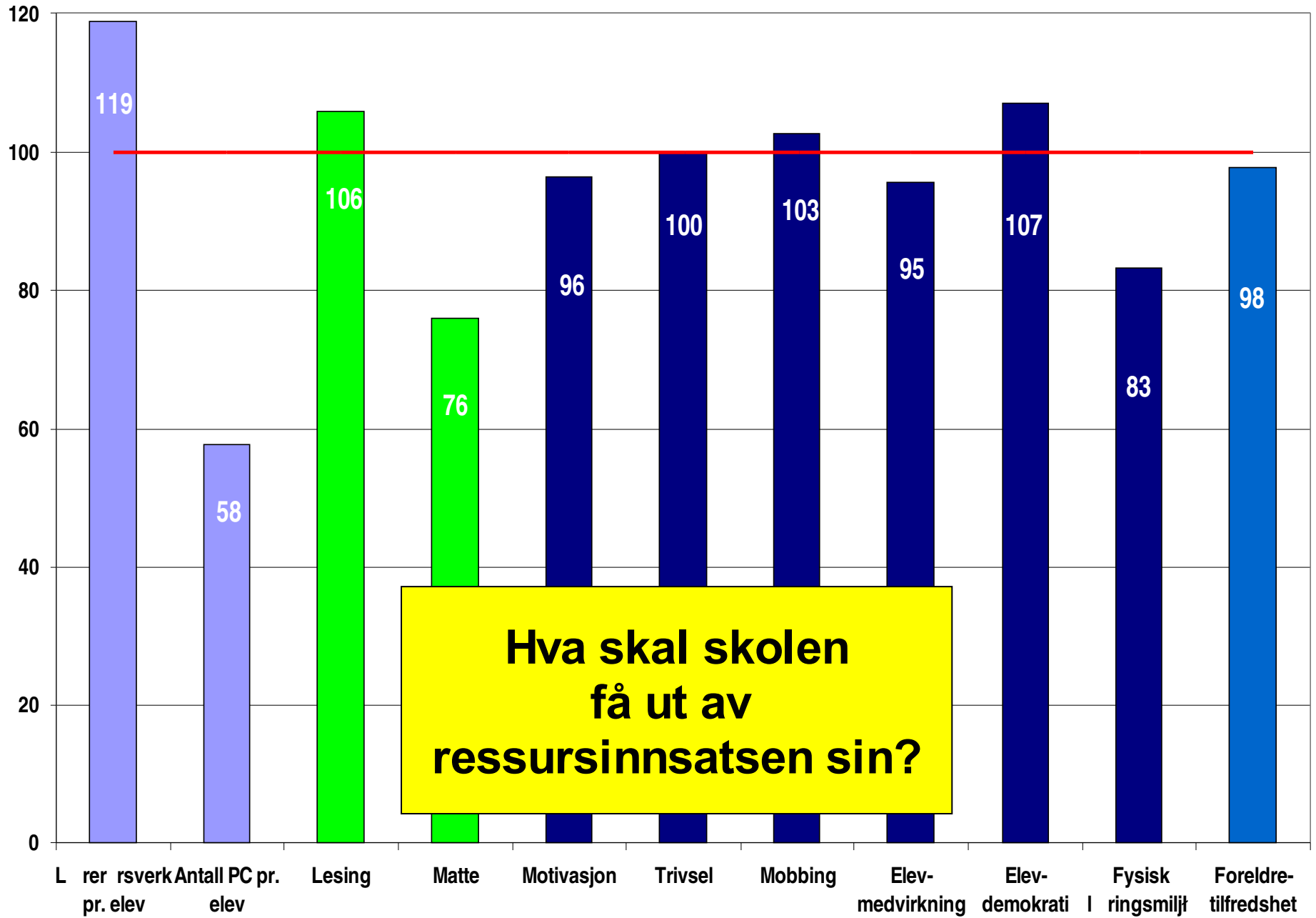
Korrelasjon r= -0,19

R² = 0,0253

Dialog om: hva betyr ressursene for våre resultater

Profil. Score land =100.

**Hva skal skolen
få ut av
ressursinnsatsen sin?**

Gjæklep ungdomsskole

Snitt land

Fra informering til involvering

- Skoleforsker Thomas Nordahl mener den norske skolen er preget av for mye informering og for lite involvering.
- Ikke mange får til reell dialog
- Mer krevende enn vi tror å *bruke* resultater til utvikling

Legger alt ut på nettet

GRIMSTAD: Resultatet av den store brukerundersøkelsen fra flere kommuner er nå klar. Som første kommune i landet presenterer Grimstad svarene fra skoleundersøkelsen på nettet.

Dagfinn Grønlund

dagro@agderposten.no 95 22 47 90

– Vi skjuler ingenting, sier plankonsulent og prosjekt-koordinator i Grimstad kommune, Ragnar Holvik.

Først i morgen vil han sammen med blant andre skolesjef Ole Andreas Holm og rektor Bent Sætra vil of-

fentliggjøre resultatene. Brukerundersøkelsen er en del av et større landsomfattende prosjekt kalt «Effektiveringsnettverkene». Prosjektet er et samarbeid mellom Kommunenes Sentralforbund og Kommunal- og regionaldepartementet. Grimstad deltar på tjenesteområdene skole og barnevern.

I fremste rekke

– Kommunene på Agder har vært helt i fremste rekke på å sammenligne resultatene fra undersøkelsene gjennom det vi kaller «Kommunenettverk for effektivisering og fornyelse», fortalte regionleder for Kommunenes Sentralforbund (KS) Agder, Jan Inge Tungesvik under en pressekonferanse i går.

Mer enn 220 kommuner

deltar i dette omfattende arbeidet der de deltakende kommunene nå får mulighet til å sammenligne seg både med andre kommuner og i forhold til seg selv over tid.

I den gruppen Grimstad er med, i deltar også Søgne, Mandal, Kragerø og Re.

Innsyn

– Et nytt web-verktøy gjør det nå mulig for brukere, politikere og andre å sammenligne kvaliteten på de ulike tjenestene i sin kommune med andre kommuner, forteller Tungesvik.

– Dette er et viktig satsingsområde for KS, og et ledd i effektiviserings- og kvalitetsarbeidet i kommunene. Vi er nå vitne til en spennende utvikling. Portalen gjør det mulig for innbyggerne å få innsyn i kom-

INNSYN: Grimstad er den første kommunen i Norge som for et bredt innsyn via internett etter den store undersøkelsen blant elever og foresatte, sier skolesjef Ole Andreas Holm og plankonsulent Ragnar Holvik.

FOTO: DAGFINN

munen sin i forhold til ressursbruk og kvalitet på tjenestene når både gode og dårlige resultater offentliggjøres på nettet, poengter Tungesvik. ■

KOMMENTARENE - eksempler:

ELEV I BARNESKOLEN:

- *“Dusjene er forferdelige. Gulvet er fettete og ekkelt å gå på. Nå syntes jeg det er på tide å ta denne kommentaren på alvor. Ring rett til kommunen å si ifra. Han kan komme å prøve å dusje der selv”.*

**Resultat av offentliggjøring:
Kommentaren referert i avisene.
Dusjene ble raskt fikset!
Elevene opplevde at det hjalp å si
fra.**

(elevene hadde klaget på dusjene i mange år...)

Gode resultater i skolen – en hemsko for utvikling?

- Skolen viser i gjennomsnitt gode resultater – viktig da å finne de punktene der man har forbedringspotensial.
- Dessuten: hvor gode er vi til å lese resultater, og å analysere dem? Hva ligger bak gjennomsnittet?
- Viktig å formidle at dette ikke er vitenskap, men utgangspunkt for dialog.
- **Må ha utviklingsperspektiv på ALL måling!**